

DE TOESTAND VAN DEN MAASMOND IN DE 16DE EN HET BEGIN DER 17DE EEUW DOOR J. KEUNING.

De geschiedenis van de groote havensteden der aarde is ten nauwste verbonden met de geografische geschiedenis van hare havens en van hare zeewegen. Door verzanding der havens zagen in de oudheid de Phoenicische handelssteden haren handel verdwijnen, moest Narbonne de vlag strijken voor Marseille. In de Middeleeuwen zien wij den handel van Brugge te niet gaan met het onbruikbaar worden van het Zwin. En hoe vele doode steden van ons land zijn niet daar, om te bewijzen, dat de geschiedenis van eene handelsstad innig is samengeweven met de geografische geschiedenis van haren weg naar de wereldzee. Eene geschiedenis van de Nederlandsche zeegaten behoort dus een niet onbelangrijk hoofdstuk te vormen van de geschiedenis van onzen handel. En toch, hoe weinig is er van die geschiedenis onzer zeegaten bekend. Nog veel te veel worden de bronnen verwaarloosd, waaruit die geschiedenis vooral moet worden geput: de zee-kaarten en zeeatlassen uit vroegere eeuwen.

In het volgende zullen wij trachten een beeld te geven van den toestand van den ouden zeeweg van Rotterdam, den Maasmond, in de 16de en het begin der 17de eeuw, op den grondslag van de historische kartografie.

Voor zoover wij weten zijn de oudste zeekaarten door Italianen vervaardigd; het zijn alle manuscriptkaarten, geteekend op perkament. Men noemt ze kompaskaarten of portolaankaarten. Er ligt geene projectie aan ten grondslag, wel zijn ze voorzien van een netwerk van kompasstralen, uitgaande van een zestiendeelige kompasroos in 't midden der kaart en van zestien in een cirkel rondom deze centrale roos geplaatste hulprosetten. Deze kaarten stellen de Middellandsche Zee voor en de Atlantische kusten van kaap Bojador in 't Zuiden tot Engeland en Jutland in 't Noorden; soms ook nog de Oostzee met deelen van Skandinavië. Vergelijken wij verschillende Italiaansche zeekaarten met elkaar, dan blijkt ons, dat de jongere nagenoeg onveranderde kopieën zijn van de oudere. Alleen de teekening van die streken, welke nog minder bekend waren in den tijd van 't ontstaan der oudste zeekaarten, wijst op voortdurende verandering en ontwikkeling. Dit is onder andere het geval met de Atlantische kusten van

150